



TÜRKAS 2026

Askeri İş Birliği
Komisyonu Çalışma
Kağıdı

1. Giriş

- 1.1. Komisyonun Kapsamı ve Önemi
- 1.2. Gündemin Özeti

2. Tarihsel Arka Plan

- 2.1. Soğuk Savaş Sonrası İlk Temaslar
- 2.2. Kurumsallaşma Adımları
- 2.3. Operasyonel Dönüm Noktası: İkinci Karabağ Savaşı ve Şuşa Beyannamesi

3. Türk Devletleri Arasında Ordu Entegrasyonu

- 3.1. Ortak Askeri Tatbikatlar ve Doktrin Uyum
- 3.2. Askerî Eğitim ve Personel Değişim Programları
- 3.3. Kolektif Savunma Modelinin Sınırları

4. Savunma Sanayii ve Askeri Teknoloji İş Birliği

- 4.1. TDT Savunma Sanayii Kurumları Platformu
- 4.2. İHA Ekosistemi ve Ortak Üretim Merkezleri

5. Siber Güvenlik ve Dijital Savunma Kapasiteleri

- 5.1. Dijital Egemenlik Sorunu
- 5.2. Kritik Altyapıların Korunması ve Ortak SOME
- 5.3. Yapay Zekâ ve Veri Güvenliği vizyonu

6. Güncel Güvenlik Ortamı ve Bölgesel Tehditler

- 6.1. Küresel ve Bölgesel Güçlerin Dengesi
- 6.2. Hibrid ve Asimetrik Tehditler
- 6.3. Orta Koridor Güvenliği

7. Uluslararası ve Bölgesel Hukuki Çerçeve

- 7.1. Nahçıvan Anlaşması'nın Hukuki Sınırları
- 7.2. Çift Angajmanlar ve Uluslararası Hukuk Kontratları

8. İş Birliğinin Önündeki Fırsatlar ve Engeller

- 8.1. Fırsatlar
- 8.2. Engeller

9. Tartışılması Gereken Sorular

10.Sonuç

11.Kaynakça

Diğer sayfaya geçiniz.



TÜRKAŞ
TÜRK DEVLETLERİ ASAMBLESİ SİMÜLASYONU

Genel Koordinatörlerin Mesajları

Merhabalar, ben TÜRKAS Genel Koordinatörü Alperen Çelik.

2026 yılı, küresel jeopolitikte taşların yerinden oynadığı değil, yeni yerlerine oturduğu bir dönüm noktasıdır. Karşımızda artık geçiş sürecinde olan bir dünya değil; çok kutupluluğun kurumsallaştığı, geleneksel ittifakların sınırlarının zorlandığı ve bölgesel güç merkezlerinin kendi alanlarında oyun kurucu haline geldiği sert bir gerçeklik var. Bu yeni dönemin karakterini yalnızca askeri paktlar değil; kritik tedarik zincirlerinin kontrolü, savunma teknolojileri, siber güvenlik ve enerji hatları gibi yeni nesil güç unsurları belirliyor. İşte bu stratejik kırılma noktasında, Türk dünyası küresel denklemin tam merkezinde, vazgeçilmez bir ağırlık merkezi olarak konumlanmaktadır.

Güvenlik çalışmaları ve uluslararası ilişkiler disiplinine odaklanan biri olarak; Orta Koridorun kazandığı hayati önemi, Türkistan coğrafyasındaki derinleşen askeri ve ekonomik entegrasyonu ve Macaristan'ın Avrupa'daki pozisyonu ve değişen siyasi ekosistemi ile Türk dünyası arasında inşa ettiği stratejik köprüyü yakından takip ediyorum. Tüm bu dinamikler bize net bir gerçeği gösteriyor: Türk devletleri, tarihsel ve kültürel bağlarını somut bir jeopolitik akla dönüştürerek dünya siyasetinde aktif birer aktör haline gelmiştir.

Uluslararası sistemdeki bu dönüşümün ortasında TÜRKAS; sizler için yalnızca küresel meselelerin tartışıldığı bir simülasyon değil, geleceğin stratejik düşünce yapısını ve diplomatik kararlarını bugünden inşa eden entelektüel bir platformdur. Bu yılki platformumuzun, lise gençliğine dış politikanın teorik sınırlarını aşan derinlikli bir vizyon kazandıracağına, Türk dünyasının küresel sistemdeki yeni yönelimlerini doğru okuyabilen analitik bir zemin sunacağına ve sizleri yarının dünyasına hazırlayan seçkin bir akademik ortam yaratacağına olan inancım tamdır.

Saygılarımla,
Alperen Çelik

Kıymetli katılımcılar,

Türk dünyasının ortak mirasını yaşatmak, kültürel bağlarımızı güçlendirmek ve diplomasiyi genç nesillerle buluşturmak amacıyla bir araya geldiğimiz bu anlamlı organizasyona hepiniz hoş geldiniz. Ortak dil, tarih ve değerlerle yoğrulmuş, diplomatik yöntemler ile bir araya getirilmiş konferansımızda işleyeceğimiz konular ile göreceğiz ki, Türk gençliği olarak bizler, sadece geçmişin mirasını taşımakla kalmıyor, aynı zamanda ortak bir gelecek inşa etmenin sorumluluğunu da omuzlarımızda taşıyoruz.

Bunun bilinciyle Türk gençliği olarak, Türk dünyasının bilimden sanata, teknolojiye diplomasiye uzanan geniş potansiyelini keşfetmek, köklü geçmişimizden aldığımız kuvvet ile güçlü bir gelecek inşa etmek ve ortak yarınlarımızı şekillendirmek, en kıymetli görevlerimizdendir. Bu amaç doğrultusunda, Türk Devletleri Asamblesi Simülasyonu'nun sizlere yalnızca diplomatik bir ortam sunmakla kalmayıp, aynı zamanda ufuk açıcı bir tecrübe olmasını umuyor, sizleri ve konferansımıza katacağınız enerji, diplomasi ve vizyonu görmeyi dört gözle bekliyorum.

Türk dünyasının geleceğini birlikte şekillendirdiğimiz bu yolculukta sizleri görmekten büyük onur duyuyorum. Hepiniz hoş geldiniz.

Saygılarımla,
Kerem Berber

TÜRK KAS
TÜRK DEVLETLERİ ASAMBLESİ SİMÜLASYONU

Komisyon Sekreterlerinden Mektup

Saygıdeğer Delegeler,

TÜRKAS'26 Askeri İş Birliği Komisyonu'na hoş geldiniz.

Komisyonumuzda, "Türk Devletleri Arasında Ordu Entegrasyonu, Askerî Teknoloji ve Siber Güvenlik Alanlarında Derinleştirilmiş İş Birliği ve Ortak Gelişim Stratejileri" adlı gündem maddesini ele alacağız. Güvenlik kavramının yalnızca geleneksel askerî tehditlerle sınırlı olmadığı günümüzde; siber saldırılar, teknolojik gelişmeler, bölgesel çatışmalar ve yeni nesil güvenlik riskleri devletlerin savunma politikalarını doğrudan etkilemektedir. Bu bağlamda Türk devletleri arasındaki askeri iş birliğinin geliştirilmesi, ortak savunma kapasitesinin güçlendirilmesi ve güvenlik alanındaki koordinasyonun artırılması giderek daha önemli hâle gelmektedir.

Komisyon süresince delegelerden, temsil ettikleri devletlerin çıkarlarını göz önünde bulundurarak gündem maddesini farklı boyutlarıyla değerlendirmeleri ve uygulanabilir çözüm önerileri geliştirmeleri beklenmektedir. Tartışmalar boyunca diplomatik üslubun korunması, yapıcı müzakere ortamının sürdürülmesi ve farklı görüşlere saygı gösterilmesi komitemizin verimliliği açısından büyük önem taşıyacaktır.

Hazırlamış olduğumuz çalışma rehberinin araştırmalarınıza katkı sağlamasını umuyor, ancak kapsamlı bir hazırlık süreci için ek araştırmalar yapmanızı tavsiye ediyoruz. Komisyon içerisinde gerçekleştireceğiniz tartışmaların sizlere hem akademik hem de diplomatik açıdan değerli deneyimler kazandıracağına inanıyorum.

TÜRKAS'26 kapsamında sizlerle bir araya gelecek olmaktan büyük mutluluk duyuyor, konferans boyunca hepinize başarılar diliyorum.

Saygılarımla,

İzzet Bayar

Komisyon Sekreteri

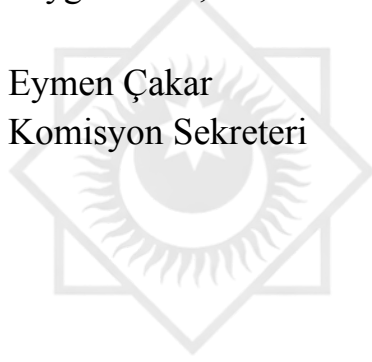
Kıymetli katılımcılar,

Ben komisyon sekreteriniz Eymen akar. Konya Mustafa Bykkan Anadolu İmam Hatip Lisesi'nde hazırlıklı 10.sınıf öğrencisiyim.

Umarım hepimiz için hayırlı, fayda elde edebildiğimize, yeni dostluklar kurduğumuz ve hayallerimize bir adım daha yaklaştığımız bir konferans olur. Konferans tarihlerinde görüşmek dileğiyle Allah'a emanet olun.

Saygılarımla,

Eymen akar
Komisyon Sekreteri



TÜRKAS
TÜRK DEVLETLERİ ASAMBLESİ SİMÜLASYONU

1. Giriş

1.1. Komisyonun Kapsamı ve Önemi

Askerî İş Birliği Komisyonu, Türk dünyasının değişen küresel güvenlik mimarisindeki rolünü, savunma kapasitesini ve kolektif caydırıcılığını artırmayı hedefleyen en kritik karar organlarından biridir. Geleneksel tehditlerin yanı sıra dijital tehditlerin arttığı bu dönemde, üye devletlerin güvenlik politikalarını senkronize etmesi hayati bir zorunluluk haline gelmiştir.

1.2. Gündemin Özeti

Bu çalışma kağıdı; üye devletler arasında geleneksel ordu entegrasyonu modellerini incelemek, yerli savunma sanayii ekosistemlerini ortak bir paydada birleştirmek ve siber savunma alanında "Dijital Vizyonda Birlik" ilkesini hayata geçirecek stratejileri tartışmak üzere hazırlanmıştır.

2. Tarihsel Arka Plan

2.1. Soğuk Savaş Sonrası İlk Temaslar

1991 yılında Sovyetler Birliği'nin dağılmasının ardından Türkiye Cumhuriyeti, Orta Asya ve Kafkasya'daki Türk cumhuriyetlerinin bağımsızlığını ilk tanıyan ülke olmuştur. Bu dönemde askeri işbirliği, ağırlıklı olarak ikili düzeyde, askerî personel eğitimi, lojistik destek ve küçük ölçekli hibe programları şeklinde başlamıştır.

2.2. Kurumsallaşma Adımları

2009 Nahçıvan Anlaşması ile temelleri atılan Türk Dili Konuşan Ülkeler İşbirliği Konseyi, 2021 İstanbul Zirvesi'nde **Türk Devletleri Teşkilatı (TDT)** adını alarak tam kurumsal bir uluslararası örgüte dönüşmüştür. Siyasi ve ekonomik entegrasyon adımları, güvenlik alanındaki iş birliğinin de kurumsal bir zemine oturmasını tetiklemiştir.

2.3. Operasyonel Dönüm Noktası: İkinci Karabağ Savaşı ve Şuşa Beyannamesi

2020 yılındaki İkinci Karabağ Savaşı, Türk savunma teknolojilerinin (özellikle İHA/SİHA sistemlerinin) sahada doktrin değiştirici gücünü kanıtlamıştır. Türkiye ve Azerbaycan arasında imzalanan **Şuşa Beyannamesi**, iki devlet arasındaki müttefiklik ilişkisini en üst seviyeye çıkararak TDT genelinde daha derin bir askerî entegrasyon için somut bir "başarı modeli" teşkil etmiştir.

3. Türk Devletleri Arasında Ordu Entegrasyonu

3.1. Ortak Askeri Tatbikatlar ve Doktrin Uyumu

Son yıllarda üye devletler arasında düzenlenen ortak tatbikatların (örneğin Türkiye, Azerbaycan ve Orta Asya cumhuriyetlerinin katıldığı çok uluslu tatbikatlar) sıklığı artmıştır. Bu tatbikatların temel amacı:

Farklı askerî ekollerden (NATO ve Sovyet/Rus ekolleri) gelen orduların ortak operasyon kabiliyetini artırmak.

Komuta-kontrol mekanizmalarını uyumlu hale getirmek.

3.2. Askerî Eğitim ve Personel Değişim Programları

Türkiye'nin millî askeri akademileri, uzun yıllardır misafir askerî personel programları kapsamında binlerce Türk dünyası subayına eğitim vermektedir. Bu durum, geleceğin komuta kademesinde ortak bir askerî kültür ve stratejik dil oluşmasını sağlamaktadır.

3.3. Kolektif Savunma Modelinin Sınırları

NATO'nun 5. Maddesi veya KGAÖ'nün (Kolektif Güvenlik Antlaşması Örgütü) yapısına benzer çok taraflı, bağlayıcı bir "Türk Savunma Paktı" kurulması fikri teorik olarak tartışılabilir, Orta Asya devletlerinin Rusya ve Çin ile olan mevcut çok yönlü ittifak angajmanları nedeniyle şu an için tam bir kolektif savunma yerine **"derinleştirilmiş ikili ve üçlü stratejik ortaklıklar"** modeli öne çıkmaktadır.

4. Savunma Sanayii ve Askeri Teknoloji İş Birliği

4.1. TDT Savunma Sanayii Kurumları Platformu

Temmuz 2025'te İstanbul'da (IDEF 25 marjında) ilk kez toplanan *TDT Savunma Sanayii Kurumları Başkanları Toplantısı*, çok taraflı savunma sanayii iş birliğini kurumsallaştırmak adına tarihi bir milat olmuştur. Bu platform, projelerin tek merkezden koordine edilmesini amaçlamaktadır.

4.2. İHA Ekosistemi ve Ortak Üretim Merkezleri

Türkiye'nin ürettiği Bayraktar TB2, TB3, AKINCI, ANKA ve AKSUNGUR gibi insansız hava araçları neredeyse tüm TDT üye devletlerinin envanterine girmiştir. İş birliği artık sadece "satış" boyutunda kalmayıp, Kazakistan ve Azerbaycan gibi ülkelerde kurulan ortak üretim, montaj ve bakım tesisleri ile "teknoloji transferi" aşamasına geçmiştir.

5. Siber Güvenlik ve Dijital Savunma Kapasiteleri

5.1. Dijital Egemenlik Sorunu

Günümüz savaşları artık sadece fiziki cephelerde değil, siber uzayda da yürütülmektedir. **Mayıs 2026'da** düzenlenen TDT Türkistan Zirvesi'nde liderler, "*Dijitalde geri kalmak bağımsızlığı tehdit eder*" vurgusuyla siber güvenliği kara, deniz ve hava güvenliği kadar hayati bir zaruret olarak tanımlamıştır.

5.2. Kritik Altyapıların Korunması ve Ortak SOME

Enerji hatları (Bakü-Tiflis-Ceyhan, TANAP vb.), dijital bankacılık sistemleri ve devlet altyapıları sürekli siber saldırı tehdidi altındadır. TDT bünyesinde ulusal Siber Olaylara Müdahale Ekiplerinin (SOME) entegre çalışacağı çok taraflı bir TDT Siber Güvenlik Koordinasyon Merkezi'nin kurulması masadaki en sıcak projedir.

5.3. Yapay Zekâ ve Veri Güvenliği vizyonu

2026 Türkistan Bildirgesi'nin ana teması olan "Yapay Zekâ ve Dijital Kalkınma", askerî istihbarat ve siber savunmada yapay zekâ algoritmalarının ortak geliştirilmesini, üye ülkelerin verilerinin üçüncü taraf aktörlerin sızmalarına karşı korunmasını öngörmektedir.

6. Güncel Güvenlik Ortamı ve Bölgesel Tehditler

6.1. Küresel ve Bölgesel Güçlerin Dengesi

TDT coğrafyası (özellikle Orta Asya ve Kafkaslar), Rusya'nın arka bahçesi olarak gördüğü stratejik iddiaları, Çin'in "Kuşak ve Yol" çerçevesindeki ekonomik genişlemesi ve İran'ın bölgesel güç dengesi arayışlarının tam kesişim noktasındadır. Üye devletler bu büyük güçleri ürkütmeden kendi öz güvenliğini inşa etmek zorundadır.

6.2. Hibrid ve Asimetrik Tehditler

Terörizm ve Radikalizm: Sınır aşan radikal örgütlerin Orta Asya istikrarına yönelik tehditleri.

Düzensiz Göç ve Sınır Güvenliği: Afganistan kaynaklı risklerin Kırgızistan, Özbekistan ve Tacikistan sınır hatlarında yarattığı kırılganlıklar.

Dezenformasyon: Dijital mecralarda devletlerin iç istikrarını hedef alan organize bilgi savaşları.

6.3. Orta Koridor Güvenliği

Hazar geçişli "Trans-Hazar Dođu-Batı Orta Koridor" ticaret hattının güvenliği, hem ekonomik refah hem de stratejik lojistik hatların korunması açısından komisyonun en önemli koruma önceliklerinden

biridir.

7. Uluslararası ve Bölgesel Hukuki Çerçeve

7.1. Nahçıvan Anlaşması'nın Hukuki Sınırları

TDT'nin kurucu belgesi olan Nahçıvan Anlaşması, üyelerin bağımsızlığına ve toprak bütünlüğüne saygıyı esas alır. Ancak bu anlaşma doğrudan bir "askerî savunma ittifakı" (karşılıklı yardım taahhüdü) maddesi içermemektedir.

7.2. Çift Angajmanlar ve Uluslararası Hukuk Kontratları

Orta Asya üyelerinin (Kazakistan, Kırgızistan) aynı zamanda Rusya liderliğindeki KGAÖ üyesi olması, hukuksal ve operasyonel bir ikilem yaratmaktadır. Delegelerin, önerdikleri entegrasyon modellerinde bu devletlerin diğer uluslararası yükümlülüklerini ihlal etmeyecek hukuki formüller (örneğin "TDT Terörle Mücadele ve Sınır Güvenliği Protokolü" gibi) geliştirmesi gerekmektedir.

8. İş Birliğinin Önündeki Fırsatlar ve Engeller

8.1. Fırsatlar

Ortak Kimlik ve Güven: Akraba topluluklar olmanın getirdiği yüksek siyasi güven düzeyi.

Teknolojik Bağımsızlık: Batı, Rusya veya Çin teknolojilerine bağımlı kalmadan, Türkiye'nin rüştünü ispatlamış savunma ekosistemi üzerinden kendi kendine yetebilme potansiyeli.

Jeopolitik Zorunluluk: Ukrayna Savaşı sonrası değişen dengelerin üye ülkeleri daha sıkı kenetlenmeye itmesi.

8.2. Engeller

Finansal Kısıtlar: Savunma sanayii yatırımlarının yüksek maliyetleri ve bazı üye ülkelerin bütçe sınırlılıkları.

Dış Baskılar: Moskova ve Pekin'in bölgede kendilerinden bağımsız bir askerî blok oluşmasına yönelik örtülü veya açık diplomatik/ekonomik dirençleri.

Altyapı ve Envanter Farklılıkları: Orduların kullandığı sistemlerin (telsiz frekanslarından mühimmat kalibrelerine kadar) standartlaştırılmasının uzun zaman alacak olması.

9. Tartışılması Gereken Sorular

TDT üyesi ülkelerin farklı savunma paktlarına (Örn: NATO, KGAÖ) üyelikleri saklı kalmak kaydıyla, operasyonel düzeyde bir Türk Dünyası Müşterek Görev Gücü (barış gücü, insani yardım veya afet müdahale odaklı) nasıl hukuksallaştırılabilir?

Savunma sanayiinde dışa bağımlılığı azaltmak adına, TDT Ortak Savunma Sanayii Fonu kurulmalı mıdır? Bu fonun bütçe paylaşımı hangi kriterlere göre yapılmalıdır?

2026 Türkistan Zirvesi kararları doğrultusunda, üye ülkelerin kritik altyapılarını hedef alan siber saldırılara karşı "Kolektif Siber Savunma ve Erken Uyarı Ağı" nasıl yapılandırılmalıdır?

Türkiye dışındaki üye ülkelerin yerli savunma sanayii kabiliyetlerini geliştirmek amacıyla ortak AR-GE, (teknik bilgi) paylaşımı ve ortak lisanslı üretim süreçleri nasıl hızlandırılabilir?

Orta Koridor'un fiziki ve dijital güvenliğini sağlamak için üye ülkeler sınır güvenliği teknolojilerinde (İHA entegrasyonu, yapay zekâ destekli sınır gözetleme sistemleri) nasıl bir ortak strateji izlemelidir?

10. **Kaynakça**

<https://www.mfa.gov.tr/turk-devletleri-teskilati.tr.mfa>

<https://www.iletisim.gov.tr/turkce/haberler/detay/susa-beyannamesi-onaylanarak-resmi-gazetede-yayimlandi>

<https://www.aa.com.tr/tr/bilim-teknoloji/turkiye-ve-kazakistan-savunma-sanayisinde-isbirligi/3937590>

<https://www.aksutvhaber.net/erdogan-siber-guvenlikte-is-birligini-ileriye-tasimayi-hedefliyoruz>

<https://www.setav.org/kulturel-birliktelikten-stratejik-ortakliga>

<https://ticaret.gov.tr/dis-iliskiler/cok-tarafli-ve-bolgesel-iliskiler/cok-tarafli-iliskiler/turk-devletleri-teskilati>

<https://www.setav.org/turk-devletleri-teskilati-turk-devri-ve-turkiye-yuzyili>

<https://www.aa.com.tr/tr/savunma-sanayisi>

